

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Кафедра соціології і гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з НМРІ

 – Катерина МИХАЙЛІВНА

”_30_” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Вступ до спеціальності»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань С – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С5 – Соціологія

Освітня програма «Соціологія управління людським капіталом і організаційними процесами»

2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С5 «Соціологія», освітня програма «Соціологія управління людським капіталом і організаційними процесами»

Розробник: : канд. соціол. наук, доцент кафедри соціології і гуманітарних дисциплін Зверко Тамара Василівна

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Протокол від 02 червня 2025 року № 8

Завідувач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Зверко Т.В.

02 червня 2025 року

Схвалено радою факультету «Соціальний менеджмент»

Протокол від 16 червня 2025 року № 5

Голова

Зверко Т.В.

16 червня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни – ввести здобувачів у коло проблем соціологічної науки; розкрити особливості професійної діяльності соціологів-практиків, сформулювати уявлення про соціологію як наукове знання про суспільство; дати уявлення про сучасний стан суспільства. Вивчення навчальної дисципліни дозволить сформувати систему програмних компетентностей: здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК10); здатність інтегрувати у професійну діяльність базові знання у галузі гуманітарних і соціально-поведінкових наук (ЗК15); здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології (СК01); здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога (СК08).

Завдання:

1. Засвоїти особливості соціологічного підходу до аналізу суспільних процесів, методи застосування і освоєння соціологічного знання; основні етапи становлення соціологічної системи знань.
2. Визначати місце і роль соціології в системі наук про суспільство, призначення прикладних аспектів використання соціологічного знання.
3. Сформувати цілісне уявлення про соціологічну освіту, етапи її розвитку і наповнення на сучасному етапі.
4. Ознайомитися із можливими варіантами майбутньої професійної діяльності, розкрити потенціал тих знань, які отримуються під час навчання.
5. Засвоїти основні положення професійної етики соціолога.
6. Сформувати соціологічні знання та уміння наукового пізнання суспільства.
7. Визначати основні тенденції суспільного розвитку в ХХІ ст. та роль соціолога в аналізі цих проблем.

Очікувані результати навчання:	Методи навчання (вказати за кожним результатом навчання)	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
1. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (РН01)	Проблемне викладання, пошуковий, дослідницький методи навчання	Виконання практично орієнтованих, проблемних завдань; підготовка письмових та усних повідомлень (написання есе «Соціологія: для кого? Для чого? Навіщо?»); презентації результатів виконаних завдань для перевірки вміння визначати соціологічні поняття і застосовувати соціологічні поняття, концепції та теорії для пояснення практичних ситуацій. Виконання тестових завдань для заміру рівня сформованості базових знань, володіння категоріально-понятійним апаратом соціології

2.Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога (PH12).	Проблемний; практико-орієнтований методи	Виконання практико-орієнтованих, проблемних завдань; індивідуальних науково-дослідних робіт із подальшим публічним виступом у групі для перевірки засвоєння основних положень професійної етики соціолога
--	--	---

Засоби діагностики результатів навчання:

* Поточна діагностика результатів навчання здійснюється за допомогою наступних методів і форм роботи: виконання здобувачами практико-орієнтованих, проблемних завдань; підготовка письмових та усних повідомлень за тематикою навчального курсу; презентації результатів виконаних завдань;

- періодична (обов'язкова) діагностика здійснюється у формі виконання тестових завдань та індивідуального завдання, що має науковий та творчий характер;

- підсумкова діагностика результатів навчання здійснюється у формі заліку.

Обсяг у кредитах - **3 кредити**

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік підготовки:	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16	8
Практичні	
18	-6
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
56	76
-	
Види підсумкового контролю	
залік	залік

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни – обов'язкова

Передумови для вивчення дисципліни:

Головною передумовою для вивчення дисципліни є оволодіння здобувачами базовими знаннями з соціогуманітарних дисциплін, що викладаються у закладах загальної середньої освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фаховий статус сучасної соціологічної науки

Тема 1. Соціологія як наука. Місце і роль соціології в системі суспільних наук

Соціологія як наука про соціальні спільноти та соціальні процеси, механізми їх функціонування й розвитку. Специфіка соціологічного підходу до аналізу соціальних процесів. Соціологія та суспільні науки. Соціологія та соціальна психологія. Соціологія і філософія, історія. Визначення предмета соціології.

Структура соціологічної системи знання. Місце і роль загальної соціологічної теорії, спеціальних соціологічних теорій і конкретно-соціологічних досліджень. Функції соціології: пізнавальні, методологічні, практичні, інженерні.

Основні етапи становлення соціологічної системи знань. Історичні, соціальні та культурні передумови виникнення соціологічного мислення в середині XIX століття (О. Конт, Г. Спенсер).

Основні ідеї соціологічної науки другої половини XIX ст. Психологічний напрямок у соціології кінця XIX - початку XX ст. (Л. Уорд, Г. Тард). Фундаментальні соціологічні теорії поч. XX ст. (Г. Зіммель, М. Вебер, Е. Дюркгейм, В. Парето). Відкритість соціології для представників інших наук в другій половині XX ст. (О. Тоффлер, Ю. Хабермас, Ф. Фукуяма, І. Валлерстайн та ін.). Криза соціології в кінці XX століття. Зміцнення позицій соціології на початку XXI століття. Тенденції розвитку сучасної української соціологічної науки..

Тема 2. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми

Зв'язок соціологічної освіти з історією соціології. Світовий досвід підготовки соціологів (з XIX століття до сучасності).

Розвиток соціології і соціологічної освіти в 20-і – 30-і рр. Ренесанс соціології в 50-і-60-і роки. Введення спеціальності «прикладна соціологія» (1977). Відкриття перших соціологічних факультетів (1989).

Соціологічна освіта як елемент системи освіти. Соціологічна освіта як підготовка фахівців у галузі соціології. Структура соціологічної підготовки в Україні. Загальне і специфічне в соціологічній освіті. Рівні соціологічної освіти.

Об'єктивне зростання ролі соціології в суспільстві і проблеми затребуваності соціології як вузівської дисципліни. Можливості соціології в підвищенні адаптивного потенціалу особистості.

Тема 3. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії. Професійна етика соціолога

Професія соціолога як широкий комплекс певних знань і навичок. Віддзеркалення предмету соціології в професійних якостях соціолога.

Різноманіття напрямів діяльності соціолога. Можливість поєднання різних стратегій. Підготовка до здійснення певної професійної стратегії: навчання у ВНЗ, самопідготовка, отримання додаткової освіти (іноземні мови, суміжні професії тощо), проходження різного роду практик (виробнича, педагогічна тощо), включення в наукову роботу шляхом участі в конференціях і публікації тез і статей, використання можливостей «наскрізної тематики» в процесі навчання, участь в проведенні соціологічних досліджень.

Здійснення професійних стратегій соціолога в різних сферах життєдіяльності суспільства: у економічній, політичній, соціальній, духовній.

Вивчення громадської думки як дослідницька стратегія в соціології. Коло інтересів соціолога в дослідницькій роботі. Можливості викладацької стратегії в соціології. Соціолог-консультант як напрям професійної діяльності. Управлінські стратегії в діяльності соціолога.

Морально-етичні якості соціолога як елементи забезпечення високої результативності праці соціолога. Поняття професійної етики соціолога: сутність та елементи. Професійний кодекс соціолога: структура і ключові елементи. Загальноморальні принципи соціологічного співтовариства.

Етичні норми у сфері організації професійної і трудової діяльності, у сфері науково-дослідної діяльності.

Змістовий модуль 2. Формування соціологічних знань та умінь наукового пізнання суспільства

Тема 4. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу

Соціологічна інтерпретація категорії «суспільство». Багатозначність поняття «суспільство» в соціальних науках. Суспільство як певний етап в розвитку людства або країни. Суспільство як група осіб, що об'єдналися для сучасної діяльності з реалізації загальних для них цілей та інтересів. Суспільство як характеристика якісного стану того або іншого етапу в розвитку людства або країни. Суспільство як та частина матеріального світу, яка відокремилася від природи і певним чином взаємодіє з нею.

Суспільство як соціальна система, що характеризується динамічністю і саморозвитком. Сфери суспільного життя як підсистеми суспільства: економічна, політична, соціальна і духовна.

Типологія суспільств. Прості і складні суспільства. Первісне суспільство, рабовласницьке суспільство, феодальне суспільство, капіталістичне суспільство і комуністичне суспільство. Традиційні, індустріальні, постіндустріальні суспільства. Світова спільнота і світова система.

Тема 5. Прикладні аспекти використання соціологічного знання

Прикладна соціологія, її призначення і специфіка. Взаємозв'язок теоретичного, фундаментального напрямку розвитку соціології з прикладними її аспектами. Потреба суспільства в соціологічних дослідженнях, в соціологічній інформації. Можливості класичних теорій для пояснення явищ сучасності проблем сучасного суспільства.

Соціально-практична діяльність соціолога. Методи соціальної інженерії. Соціологічні служби і організації, центри соціологічних досліджень: принципи і ефективність діяльності. Взаємозв'язок теорії і практики в науці.

Основні методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів, експеримент. Методи аналізу соціологічної інформації: групування, класифікація, типологізація.

Тема 6. Тенденції суспільного розвитку в XXI столітті: загальна характеристика

Становлення демократії домінуючою формою організації владних відносин. Розвиток демократичних інститутів як чинник прогресивних трансформацій в країнах світової спільноти.

Формування інформаційного суспільства як основна тенденція розвитку світової спільноти в XXI сторіччі. Інформація як основний ресурс суспільства нового типу. Роль інновацій в інформаційному суспільстві. Специфіка становлення інформаційного суспільства в розвинених та таких, що розвиваються, країнах.

Глобалізація як об'єкт вивчення соціології. Демографічні процеси, їх вплив на умови існування і на якісний стан світової спільноти.

Тема 7. Соціологічний аналіз проблем сучасної України

Специфіка соціологічного аналізу розвитку сучасних соціальних інститутів. Економічна сфера в соціологічних дослідженнях. Політична сфера і взаємодії в політичному просторі з погляду соціології. Розширення спектру явищ і процесів, які аналізуються соціологами.

Спрямованість вітчизняної соціології на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Питання наслідків війни та руйнування традиційних соціальних механізмів. модернізації соціальної політики, реформи освіти, ринку праці, соціального захисту; адаптація державних механізмів до сучасних вимог глобального суспільства як основні чинники, що обумовлюють трансформаційні процеси в країні.

Актуальні проблеми, що вивчаються соціологами в ХХІ сторіччі. Поява нових спеціальних соціологічних теорій як віддзеркалення розширення спектру явищ і процесів, які виступають об'єктом аналізу в соціології.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	сем	с.р.		л	п	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Фаховий статус сучасної соціологічної науки										
Тема 1. Соціологія як наука. Місце і роль соціології в системі суспільних наук	8	2		2	4	10	2			8
Тема 2. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми	8	2		2	4	6	-		2	4
Тема 3. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії. Професійна етика соціолога	12	4		4	4	12	2		1	9
Разом за змістовим модулем 1	28	8		8	12	28	4		3	21
Змістовий модуль 2. Формування соціологічних знань та умінь наукового пізнання суспільства										
Тема 4. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу	10	2		2	6	10	2			8

Тема 5. Прикладні аспекти використання соціологічного знання	12	2		4	6	10	2		1	7
Тема 6. Тенденції суспільного розвитку в ХХІ столітті: загальна характеристика	10	2		2	6	11	1			10
Тема 7. Соціологічний аналіз проблем сучасної України	10	2		2	6	11			2	9
Разом за змістовим модулем 2	42	8		10	24	42	4		3	35
ІНДЗ	20	-	-	-	20	20	-	-	-	20
Усього годин	90	16	-	18	56	90	8		6	76

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна/заочна
1	Тема 1. Соціологія як наука. Місце і роль соціології в системі суспільних наук	2/-
2	Тема 2. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми	2/2
3	Тема 3. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії. Професійна етика соціолога	4/1
4	Тема 4. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу	2/-
5	Тема 5. Прикладні аспекти використання соціологічного знання	4/1
6	Тема 6. Тенденції суспільного розвитку в ХХІ столітті: загальна характеристика	2/-
7	Тема 7. Соціологічний аналіз проблем сучасної України	2/2

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Тема 1. Соціологія як наука. Місце і роль соціології в системі суспільних наук 1. Зробити реферативний огляд за будь-якою з тем: 1. Е. Гідденс про майбутнє соціології. 2. Соціологія й філософія. 3. Сучасні дискусії про предмет соціології. 4. Соціально-інженерні функції соціології. 2. Опрацювати тему й скласти конспект «Особливості сучасного етапу в розвитку західної соціології».	4 /8
2	Тема 2. Соціологічна освіта: історія розвитку, структура, форми 1. Ознайомитися з концепцією соціологічної освіти в НУА, визначити її форми. 2. Скласти таблицю «Історія розвитку соціологічної освіти»	4/4
3	Тема 3.. Соціологія як професія: основні вимоги та стратегії. Професійна етика соціолога 1. Скласти індивідуальний план здійснення Вашої професійної стратегії 2. Проаналізувати основні положення Кодексу професійної етики соціолога	4/9
4	Тема 4. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу 1. Проаналізувати роботу Г. Зіммеля «Екскурс з проблеми: Як можливо суспільство?» і скласти конспект. 2. Визначити характерні риси індустріального та постіндустріального суспільства за показниками: соціальні відносини; статус; соціальна структура; соціальний контроль; цінності; культура; технологія; соціальні зміни.	6/8
5	Тема 5. Прикладні аспекти використання соціологічного знання 1. Написати есе «Соціально-практична діяльність соціолога». 2. Зробити анотацію соціологічного дослідження за будь-якою з проблем: соціальні причини безробіття, бідності; маргінальність українського суспільства; гендерні питання в ракурсі соціології;	6/7

	сім'я як об'єкт соціологічного аналізу; освіта, наука, культура як об'єкти соціологічного аналізу.	
6	Тема 6. Тенденції суспільного розвитку в XXI столітті: загальна характеристика 1. Проаналізувати і скласти конспект статті «Глобалізація» П. Штомпки, використовуючи додаткову літературу [6, с. 602-620]. 2. Зробити огляд нової літератури за темою, використовуючи фонди бібліотеки НУА.	6/10
7	Тема 7. Соціологічний аналіз проблем сучасної України 1. Познайомитися з результатами обраного Вами для аналізу соціологічного дослідження з проблем розвитку сучасного українського суспільства і підготувати його презентацію. 2. Підготувати тези для дискусії за темою «Інститут громадянського суспільства: міф або реальність?»	6/9
	ІНДЗ	20/20
	Разом	56/76

6.Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Вступ до спеціальності». ІНДЗ дозволяє здобувачам опанувати необхідними практичними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

Метою виконання ІНДЗ є закріплення і поглиблення теоретичного матеріалу і практичних навичок з питань навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності».

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» з проведенням консультацій викладачем відповідно до графіка освітнього процесу.

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження:

- практична значущість;
- комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою;
- застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Виконується індивідуальне завдання за однією із запропонованих тем:

1. Проблема плюралізму соціологічних теорій.
2. Використання поняття маргінальності в соціології.
3. Сучасні методи отримання соціологічної інформації.
4. Місце і роль моніторингу в аналізі соціальних процесів.
5. інтерпретація основних понять соціологічного дослідження.
6. Поняття і терміни емпіричної соціології.
7. Використання соціологічного знання в соціоінженерній діяльності.
8. Макро- та мікросоціологічні підходи в соціології.
9. Основні теорії середнього рівня в західній соціології.
10. Відкритість соціології для представників інших наук у другій половині XX ст. (О. Тоффлер, Ю. Хабермас, Ф. Фукуяма, І. Валлерстайн та ін.).
11. Роль М. Ковалевського, Є. де Роберті, К. Тахтарьова, Карєєва, П. Сорокіна в розвитку соціологічної освіти.
12. Інтелектуальний потенціал і професійні якості соціолога.
13. Поняття професійної етики соціолога: сутність і елементи.

14. Виклики сучасності: особливості прояву в сучасному суспільстві.
15. Сучасна соціологія України: проблеми і завдання.
16. Особливості формування інформаційного суспільства.
17. Соціологічне моделювання суспільної еволюції.
18. Культура як об'єкт соціологічного аналізу.
19. Можливості соціологічного дослідження особистості.
20. Гендерні питання в ракурсі соціології.
21. Сім'я як об'єкт соціологічного аналізу.
22. Праця і економічне життя в соціологічних дослідженнях.
23. Освіта як об'єкт соціологічного аналізу.

Індивідуальне завдання оцінюється за 10-бальною шкалою.

При виконанні завдання необхідно показати розуміння і знання сутності категорій соціології як науки, співвіднести ідеї класиків соціологічної думки з реальною соціальною практикою й сучасними дослідженнями за обраною проблемою, сконцентрувати увагу на основних проблемах розвитку сучасного суспільства і розкрити роль соціології у їх дослідженні.

8. Методи навчання

Лекції та семінарські заняття проводяться з використанням наступних методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемний;
- евристичний;
- дослідницький

та супроводжуються мультимедійними презентаціями.

Під час семінарських занять використовуються наступні методи: дискусії, розв'язання типових та ситуаційних завдань, рольова гра, імітаційні тренінги.

При організації самостійної роботи перевага надається опрацюванню наукової літератури, розв'язанню проблемних завдань, написанню есе та індивідуальних науково-дослідних робіт із подальшим публічним виступом у групі.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань з дисципліни проводиться за такими формами:

а) *під час семінарських занять:*

- опитування (усне, письмове) або тестування знань здобувачів з теоретичного матеріалу;
- оцінка виконання ситуаційних вправ та проблемних завдань під час заняття;

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):*

- оцінка виконання самостійних завдань;
- презентація індивідуальних завдань;
- обговорення матеріалів для самостійного опрацювання з поставленого проблемного питання.

Підсумковий контроль передбачає перевірку та оцінювання рівня сформованості програмних компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог навчальної програми за даним освітнім компонентом. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

9. Критерії оцінювання результатів навчання:

Робота на лекційному занятті оцінюється максимально у 1 бал. Оскільки всі лекції з даної навчальної дисципліни мають проблемно-дискусійний характер, максимальну кількість балів отримують ті здобувачі, які постійно включені у дискусію. Ті з них, які включаються у дискусію несистематично, отримують середню кількість балів 0,5. Здобувачі, які не беруть

участі у дискусії, але демонструють уважність і не відволікаються від ходу заняття, отримують 0,3 бали.

Робота на семінарському занятті оцінюється максимально у 5 балів:

- виходячи з того, чи здобувач здійснював самостійну роботу для підготовки до цього заняття (опрацювання наукових та інших інформаційних джерел для підготовки повідомлень тощо);

- виходячи з якості виконаної роботи;

- за результатами участі в ході семінарського заняття (якість відповідей на поточні запитання викладача, активність у обговоренні тематичних повідомлень тощо).

Здобувач отримує 5 балів, якщо він:

а) вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчальної дисципліни та якісно презентує свої наукові/інформаційні здобутки у вигляді повідомлення;

б) вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчальної дисципліни, бере активну участь у дискусіях, виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій, розгорнуто й обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача.

Здобувач отримує 3-4 бали, якщо він:

не виконував у повному обсязі попередньої самостійної роботи для підготовки до семінарського заняття, але під час заняття виявляє максимальну активність, бере участь у дискусіях, у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні проблемних ситуацій, розгорнуто й обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача.

Здобувач отримує 1-2 бали, якщо він:

не виконував попередньої самостійної роботи для підготовки до семінарського заняття, його відповіді на запитання не віддзеркалюють власної думки, не містять критичного компоненту, втім є достатньо обґрунтованими.

Загальний рейтинг здобувача за навчальною дисципліною визначається шляхом додавання балів, отриманих за результатами поточного та/або періодичного контролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	10	20	10	10	10	20		

№ п/п	Вид роботи	Максим. к-сть балів за вид роботи	К-сть видів роботи	Заг. к- стьбалів
Основні види діяльності				
1	Робота на лекційному занятті	1	7	7
2	Робота на семінарському занятті	5	7	35
3	Виконання тестових завдань за модулями	10	2	20
4	Виконання завдання самостійної роботи	4	7	28
5	Виконання та презентація індивідуального завдання	10	1	10
Всього:				100

Шкала оцінювання

<i>Критерії оцінювання</i>	<i>За дворівневою шкалою</i>	<i>Кількість балів</i>
глибокі знання про соціологію як наукове знання про суспільство, розуміння суті й соціальної значущості, основних завдань соціолога в умовах сучасного суспільства; закономірностей та особливостей розвитку і функціонування соціальних явищ; вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології; знання та готовність дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога; сформована на високому рівні готовність застосовувати наукові знання, соціологічні методи для розв'язування складних завдань соціології, вміння визначати основні тенденції та проблеми сучасного розвитку суспільства	Зараховано	90–100
міцні знання програмного матеріалу, розуміння суті й соціальної значущості, основних завдань соціолога в умовах сучасного суспільства; закономірностей та особливостей розвитку і функціонування соціальних явищ; впевнене володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології; добре знання та готовність дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога; застосовувати наукові знання, соціологічні методи, для розв'язування складних завдань соціології, вміння визначати основні тенденції та проблеми сучасного суспільного розвитку.	Зараховано	70–89
посередні/слабкі знання програмного матеріалу, невпевнене володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології; достатній рівень умінь застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних завдань соціолога, недостатньо сформована здатність застосовувати наукові знання, соціологічні методи, для розв'язування складних завдань соціології, вміння визначати основні тенденції та проблеми сучасного розвитку суспільства	Зараховано	50–69
фрагментарне знання програмного матеріалу, нечіткі уявлення про соціологію як наукове знання про суспільство, невміння використовувати понятійний апарат соціології, застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних завдань соціолога, несформованість розуміння суті й соціальної значущості, основних завдань соціолога в умовах сучасного суспільства З можливістю повторного складання заліку.	Не зараховано	25–49
незадовільне знання значної частини програмного матеріалу, уявлення про соціологію як наукове знання про суспільство, неспроможність застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних завдань; визначати основні тенденції проблеми сучасного суспільного розвитку в та роль соціолога в цих проблем ;незадовільне володіння понятійно-категоріальним апаратом соціології. З обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.	Не зараховано	0–24

11. Рекомендовані літературні джерела

Основна

1. (2020). Соціологія : Підручник. 5-те вид.; за ред. В. М. Пічі. Львів : «Новий Світ — 2000», 2024. 279 с.
2. (2020). Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського. Київ : «Каравела», 2020. 356 с. Available at: [://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Sotsiologhii-Teorii-serednoho-rivnia-za-red-YU.F.-Pachkovskoho-Navch.-posibnyk-2020.pdf](http://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Sotsiologhii-Teorii-serednoho-rivnia-za-red-YU.F.-Pachkovskoho-Navch.-posibnyk-2020.pdf)
3. Степаненко, В., Батаєва, К. (2023). Історія української соціології XIX-XXI: навчальний посібник. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с.
4. Шевченко З. В. Соціологія: Навчально-методичний посібник. Черкаси : ви- давець Чабаненко Ю. А., 2023. 72 с
5. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів : Колір ПРО, 2020. 800 с.

Додаткова

1. Бакіров, В. (2021). Богдан Кістяківський і соціологія. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». (46), 7-18.
2. Батаєва, К. (2022). Михайло Драгоманов про наслідки порушення принципу розділення Церкви та держави. Український соціологічний журнал. № 27, 23-32.
3. Ворона, В.М., Шульга, М.О (2021). Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності. Випуск 8 557 Історія української соціології. XIX-XXI (22). ІС НАНУ. 620 с. Available at: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/monitoring-2021dlya-tipografii.pdf>
4. Головаха, Є., Макеєв, С. (ред.) (2022). Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 410 с. Available at: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/maket-vijna...2022dlya-tipografiivse.pdf>
5. Головаха, Є., & Дембіцький, С. (Ред.). (2024). *Українське суспільство в умовах війни*. Інститут соціології НАН України.
6. (2019). Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К. 354 с. Available at: <http://lira-k.com.ua/preview/12589.pdf>
7. Лапан, Т., Пачковський, Ю., Калиняк, О. (2018). Михайло Грушевський і українська соціологія: від інституціоналізації до історико-соціологічного синтезу. Вісник Львівського університету. Серія історична. 777-785
8. Паніна, Н. (2004). Професійна етика і соціологія в Україні (до прийняття Кодексу професійної етики соціолога САУ). Соціологія: теорія, методи, маркетинг. №3. С. 5–8.
9. Примуш, М.В. Загальна соціологія: підручник. Available at: <http://textbooks.net.ua/content/category/40/91/46/>
10. Резнік, В., Резнік, О. (2004). Українська соціологія після 1991. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. № 3. с. 22–46.
11. (2019). Соціологія. Хрестоматія/ (від першоджерел до сучасності). Т. 1. Львів : ЛьвДУВС. 784 с.
12. (2020). Соціологія: терміни і поняття. Навчальний словник-довідник; за заг. редакцією В. М. Пічі. Львів: «Новий Світ-2000». 658 с.
13. (2017). Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / За наук. ред. М.О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України. 198 с. Available at: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/books/stan-suchasnogo-ukrainskogo-suspilstva>
14. Шульга, М. Українська соціологія в пошуках самоідентичності. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. № 2. 170–177.

15. Bakirov, V. (2021). Transformation of Sociology: Necessity and Perspectives. Ukrainian Sociological Journal. 26, 9-15. <https://doi.org/10.26565/2077-5105-2021-26-01>
16. Weber, M. (2004). Basic sociological concepts. In: Whimster S. (ed) Id. The essential Weber. Routledge, London, pp 311–358.

14. Інформаційні ресурси

1. Інститут соціології. Національна академія наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://i-soc.com.ua/>
2. Соціологічна асоціація України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sau.kiev.ua/>
3. Соціологія. Електронна бібліотека підручників - – Режим доступу: <http://studentam.net/content/category/1/11/19/>
4. www.meta-ukraine.com - (Дані про соціологічні публікації в Україні).
5. www.ucerps.com.ua/ukr/alt/sociology - (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
6. www.ukrstat.gov.ua - (Статистичні матеріали Держкомстату України).